

Koulukysely 2005

Suomen Kolmosperheet ry

KIITOS !

Tämä koulukysely oli toinen Suomen Kolmosperheet ry:n tekemä kysely kolmoslasten koulunkäynnistä. Tässä laajudessa toteutettuna kysely oli kuitenkin ensimmäinen. Ainoastaan kolmoslapsia koskevaa kyselyä lasten koulunkäynnistä ei kukaan muu ole Suomessa tehnyt.

Kolmosia syntyy Suomessa vuosittain noin kymmenen triplettiä, joten kyseessä on marginaaliryhmä. Pienen tutkimusaineiston vuoksi kolmosia koskevia tutkimuksia ei juuri tässä maassa tehdä. Suomen Kolmosperheet ry:n tiedonkeruu ja sen pohjalta toteutettu aineiston julkaiseminen on siksi ainutlaatuista ja yksittäisen kolmosperheen kannalta erittäin tärkeää.

Kuten muidenkin marginaaliryhmien vertaistukiyhdistykset, myös Suomen Kolmosperheet ry toimii täysin vapaaehtoisvoimin ja ilman ulkopuolista rahoitusta tai tukea. Toiminta voi jatkua niin kauan ja ainoastaan niin kauan kuin asialleen omistautuneet ihmiset jaksavat uhrata omaa aikaansa ja työtään yhteisen asian hyväksi. Valtio ei tue tämän laatuista, valtakunnallisesti katsoen pienessä mittakaavassa tapahtuvaa toimintaa millään tavoin, vaikka hyvinkin pieni rahallinen panostus varmistaisi sen, että perheille arvokas ja tärkeä toiminta voisi varmuudella jatkua.

Tällaisen tutkimuksen tekeminen on siis vapaaehtois pohjalla. Samoin aineiston tuottaminen eli kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista. Oli ilahduttavaa todeta, miten moni perhe ja opettaja vastasi kyselyymme. Se osoittaa, että tekemämme työ on tarpeellista ja tärkeää.

Haluan kiittää lämpimästi kaikkia niitä perheitä, jotka vastasivat kyselyyn ja antoivat korvaamattoman arvokasta tietoa kolmoslasten koulunkäynnistä. Samoin haluan kiittää sydämestäni niitä opettajia, jotka kevätkiireittensä keskellä vastasivat kyselyymme antaen ainutlaatuista aineistoa tämän kirjasen pohjaksi. Ilman teitä tätä tutkimusta ei olisi saatu tehtyä. Ilman vapaaehtoistyötä nämä tiedot olisivat jääneet julkaisematta.

Sydämellinen kiitos!

Pusulassa 3.10.2005
Markku Huhta

YLEISTÄ KYSELYSTÄ

Suomen Kolmosperheet ry teki huhtikuussa 2005 kyselytutkimuksen ala-asteikäisten kolmosten vanhemmille ja opettajille. Vastaavaa tutkimusta ei tiettävästi Suomessa ole ennen tehty.

Kolmosiin liittyvissä tutkimuksissa on Suomessa se ongelma, että kolmosperheitä on vähän ja ne ovat maantieteellisesti niin hajallaan, että tilastollisesti riittävän laajan ja vertailukelpoisen tiedon saaminen on lähes mahdotonta. Jotta millä tahansa tutkimusmenetelmällä saadut tulokset olisivat tilastollisesti luotettavia, vaadittaisiin huomattavasti isompi lähdeaineisto kuin mihin käytännössä on mahdollisuus.

Kuitenkin, käytännön asettamista rajoituksista huolimatta, tämä tutkimus antoi arvokasta tietoa ja viitoitti suuntaviivoja sille, miten vanhemmat ja opettajat kokevat kolmoslasten koulunkäyntiin liittyvät asiat.

Seuraavassa esitellään kolmoslasten koulunkäyntiin liittyviä asioita osittain kyseisen tutkimuksen pohjalta ja osittain Suomen Kolmosperheet ry:n yhdentoista toimintavuoden aikana muodostuneen käytännön kokemuksen pohjalta.

Koulukysely lähetettiin 99 kolmosperheeseen, joissa kolmoslapset ovat vuosiluokilla 1-6 sekä näiden kolmoslasten opettajille. Vastausaikaa oli noin kaksi viikkoa. Vanhemmille suunnatun kyselyn palautti 41 perhettä. Opettajille suunnatun kyselyn palautti 89 opettajaa 49 koulusta.

KOLMOSLASTEN KOULUNALOITUS

Kolmoslapset syntyvät käytännössä aina keskosina. Tämän vuoksi vanhempia neuvotaan usein varautumaan jopa kouluikään saakka kestäväan kasvun ja kehityksen viivästymiseen. Tätä taustaa vasten voisi olettaa, että huomattava osa kolmoslapsista aloittaisi koulunkäynnin viivästetysti, vuoden myöhässä.

Koulukysely kuitenkin osoitti, että kaikista kyselyyn vastanneista vain kahdessa perheessä kolmoslasten koulunaloitusta oli lykätty vuodella.

Kolmessa perheessä oli päädytty ratkaisuun, että kaksi lasta aloitti koulunsa ajallaan ja yksi lapsi vuoden myöhemmin. Tähän ratkaisuun olivat syynä lapsen yksilölliset oppimis- tai sopeutumisvaikeudet.

Voitane siis katsoa, että lähes jokainen kolmoslapsi saavuttaa kasvussaan ja kehityksessään täysiaikaisesta raskaudesta syntyneet ikätoverinsa viimeistään kouluikään mennessä. Viivästetty koulunaloitus johtuu yksilöllisistä, persoonallisista seikoista, ei kolmosuudesta johtuvista syistä.

SAMALLA VAI ERI LUOKALLA ?

Kolmoset ovat melko harvinaisia Suomessa. Monet ihmiset eivät ole nähneet koskaan kolmosia, saati olleet tekemisissä heidän kanssaan. Sen vuoksi ihmisten käsitys kolmosista on fiktiivinen ja saattaa pahimmillaan pohjautua niinkin absurdiin stereotypiaan kuin Aku Ankan veljenpoikiin Tupuun, Hupuun ja Lupuun. Kolmoset nähdään usein yhtenä kokonaisuutena pikemmin kuin kolmena persoonana.

Kolmoslasten vanhemmat – tietysti – käsittelevät omia kolmoslapsiaan yksilöinä, aivan samoin kuin kolmen eri ikäisen lapsen vanhemmat käsittelevät omiaan. Etenkin vauvavaiheessa kolmosten vanhemmat kuitenkin saavat liian usein huomata, että muut ihmiset, etenkin lapsia satunnaisesti tapaavat ihmiset, pyrkivät niputtamaan kolmoslapset yhdeksi kokonaisuudeksi – kolmosiksi. Tämä saattaa näkyä siinä, että heitä ei kutsuta omilla nimillään vaan aina *kolmosiksi*. Heitä puhutellaan kollektiivisesti ja oletetaan, että he tekevät samoja asioita ja yleensä vielä samaan aikaan. Ei siis ihme, että useimmat kolmoslasten vanhemmat pyrkivät kaikin keinoin tukemaan lastensa yksilöllisyyttä. Tuskinpa kukaan isä tai äiti käyttää sanaa *kolmoset* puhuessaan omista lapsistaan.

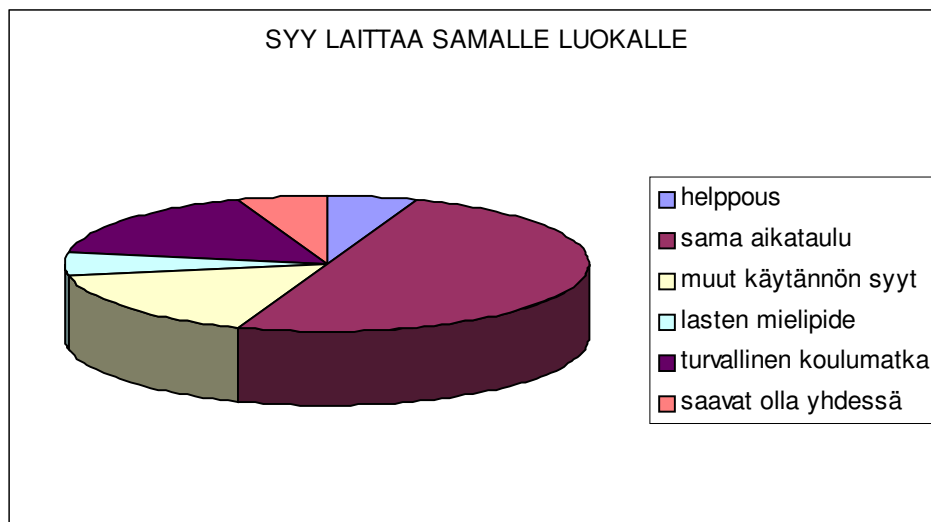
Yksilöllisyys ja oman persoonan vahvistaminen ovat seikkoja, joita vanhemmat pohtivat päättäessään, laittavatko lapsensa samalle vai eri luokille. Suomen Kolmosperheet ry:n koulukyselyssä kartoitettiin tätä valintatilannetta ja syitä siihen, miksi lapset laitetaan samalle luokalle tai vastaavasti eri luokille. Sanomattakin on selvää, että molemmille vaihtoehdoille löytyy omat – usein varsin määrätietoisetkin – kannattajansa. **Kumpikaan ratkaisu ei silti ole automaattisesti toista parempi.** Tavallisessa perheessä vanhempien ei tarvitse uhrata ajatustakaan sille, laittaako lapsensa samalle vai eri luokille, koska eri ikäisinä asia on selvä. Kolmosten vanhemmat joutuvat miettimään paljon pidemmälle. Vaihtoehtoina on laittaa kaikki kolme lasta samalle luokalle, laittaa kaksi lasta samalle ja yksi eri luokalle tai laittaa kaikki kolme lasta eri luokille.

Tämä kirjoitus ei tarjoa valmista ratkaisua kenellekään, sillä jokaisessa ratkaisussa on omat hyvät ja huonot puolensa. Tärkeintä on, että asiaa mietitään eri kannoilta ja luokkajako tehdään harkitusti. Päätöksen tekevät käytännössä vanhemmat, mutta optimitilanteessa päätöksenteon pohjaksi kuunnellaan myös esikoulun, koulun ja tietysti lasten omia mielipiteitä.

SAMALLA LUOKALLA

Miten vanhemmat ovat sitten käytännössä sijoittaneet kolmoslapsensa? Koulukysely antoi tähän kysymykseen hyvin selkeän vastauksen, joka samalla osoitti, millainen valinnan mahdollisuus vanhemmilla todellisuudessa on. Kahdeksan kolmosperhettä kymmenestä on laittanut lapsensa samalle luokalle. Asia ei kuitenkaan käytännössä ole näin selkeä ja suoraviivainen, sillä **valtaosalla ei ollut muuta mahdollisuutta**, koska koulussa oli vain yksi aloittava ensimmäinen luokka. Ainoastaan kolmella perheellä kymmenestä oli todellinen mahdollisuus laittaa lapset eri luokille. Muilla koulun pieni koko saneli sen, että lapset käyvät koulunsa samalla luokalla.

Tarkasteltaessa tarkemmin niitä perheitä, joilla oli mahdollisuus laittaa lapset eri luokille, päästään kiinni todellisiin syihin, miksi lapset kuitenkin haluttiin laittaa samalle luokalle. Näistä perheistä puolella oli syynä se, että lapsilla on samalla luokalla ollessaan sama aikataulu. Seuraavaksi merkittävimmät syyt olivat turvallinen koulumatka ja muut käytännön syyt.

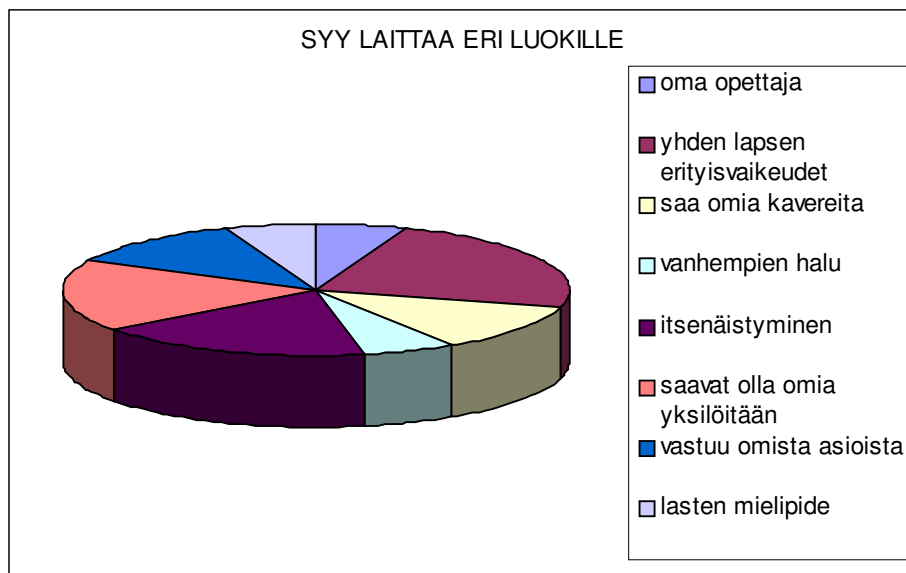

Kaavio 1, Vanhemmilta kysytty syy laittaa lapset samalle luokalle

Joissain tapauksissa koulussa oli kaksi rinnakkaisluokkaa, jolloin vanhemmilla oli mahdollisuus laittaa kaksi lasta toiselle ja yksi lapsi toiselle luokalle. Tämä vaihtoehto oli kuitenkin kyselyn tulosten mukaan hankala, koska vanhempien oli vaikea valita, kenet laittaisi yksin omalle luokalleen. Ainoastaan tilanteissa, joissa yhdellä lapsella on selkeitä sosiaalisia tai oppimisvaikeuksia, tätä vaihtoehtoa oli käytetty. Tapauksissa, joissa tarjolla oli kaksi rinnakkaisluokkaa eikä kyseessä ollut yhden lapsen vaikeudet, lapset olikin sijoitettu samalle luokalle.

ERI LUOKILLA

Lasten sijoittaminen eri luokille vastaa tilannetta, joka on muissa, ns tavallisissa perheissä. Niissähän lapsi aloittaa koulutaipaleensa ilman sisaruksiaan. Kuten aiemmin on todettu, kolmosperheillä on harvoin mahdollisuus laittaa lapsensa eri luokille. Tarkasteltaessa perheitä, joiden lapset ovat eri luokilla, nousevat tärkeimmiksi luokkajakoperusteiksi lapsen erityisvaikeudet, itsenäistyminen ja yksilöllisyys.

Kaavio 2, Vanhemmilta kysytty syy laittaa lapset eri luokille

Lasten sijoittamiseen eri luokille vaikuttaa siis hyvin moni asia, aivan kuten pitääkin. Mitään patenttiratkaisua koulukysely ei asiaan tarjoa. Kyselyn tulokset kuitenkin kertovat sen, mitä asioita kolmoslasten vanhemmat pitävät tärkeinä pohtiessaan luokkajakoa.

Hyviä puolia lasten sijoittamisesta **samalle luokalle:**

- + helppous
- + sama aikataulu
- + turvallinen koulumatka
- + lapset saavat olla yhdessä

Hyviä puolia lasten sijoittamisesta **eri luokille:**

- + oma opettaja
- + lapsi saa omia kavereita
- + itsenäistyy, ottaa vastuuta asioistaan
- + yksilöllisyys

TYTYTYVÄISYYS LUOKKAJAKOON

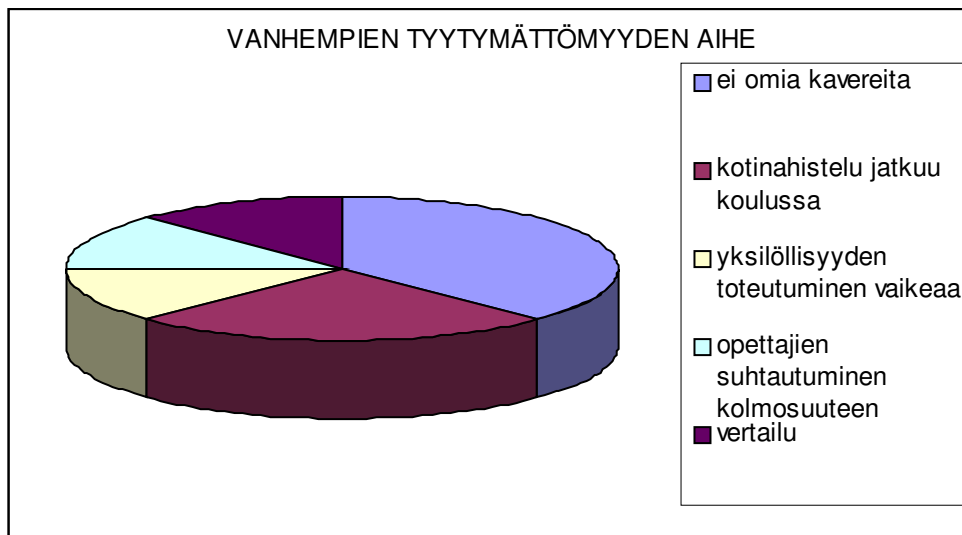
Koulukyselyssä kysyttiin myös vanhempien ja opettajien tyytyväisyyttä päätökseen sijoittaa kolmoslapset samalle tai eri luokille. Nämä kokemuksethan juuri antavat osviittaa koulun aloitukseen perheille, jotka miettivät, laittavatko lapset samalle vai eri luokille.

Tulokset vahvistivat käsitystä, että molemmissa ratkaisuissa on hyvät puolensa. **Valtaosa perheistä oli tyytyväisiä tekemäänsä ratkaisuun, oli se kumpi tahansa.** Ainoastaan yhdessä tapauksessa kymmenestä vanhemmat olivat tyytymättömiä luokkajakoon. Opettajien vastauksissa tyytymättömien määrä oli myös yksi kymmenestä.

Tutkittaessa tyytymättömien ryhmää, tyytymättömyys painottui niihin tilanteisiin, joissa lapset ovat samalla luokalla. Vastausten perusteella tyytymättömyyttä ei ilmennyt lainkaan niillä vanhemmilla tai opettajilla, joilla kolmoslapset oli sijoitettu eri luokille. Jopa 14 % opettajista, joilla oli luokallaan kolme kolmoslasta, oli tyytymättömiä ratkaisuun.

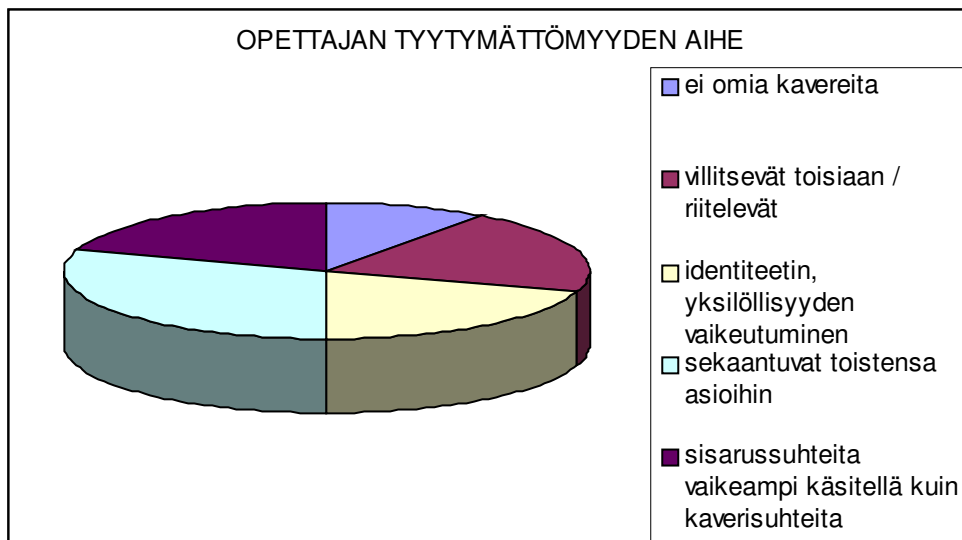
Tyytymättömyyden aiheet eroavat jonkin verran riippuen siitä, katsotaanko asiaa vanhempien vai opettajan kannalta.

Vanhempien tyytymättömyys samalla luokalla olemiseen aiheutui suurimmaksi osaksi siitä, että lapsilla ei ole omia kavereita ja että kotona alkanut nahistelu jatkuu koulussa.

Kaavio 3, Vanhempien tyytymättömyyden aiheet kolmoslasten samalla luokalla olemiseen

Opettajien tyytymättömyyden aiheissa merkittävimmit nousivat lasten sekaantuminen toistensa asioihin, identiteetin ja yksilöllisyyden kehittymisen vaikeus sekä se, että sisarusuhteita on koulussa vaikeampi käsitellä kuin kaverisuhteita.

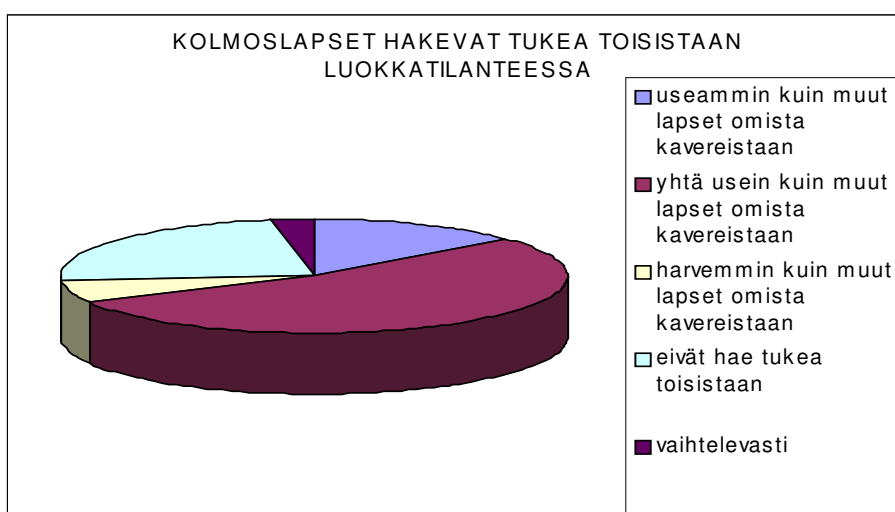

Kaavio 4, Opettajien tyytymättömyyden aiheet kolmoslasten samalla luokalla olemiseen

TUKEUTUMINEN SISARUKSIIN

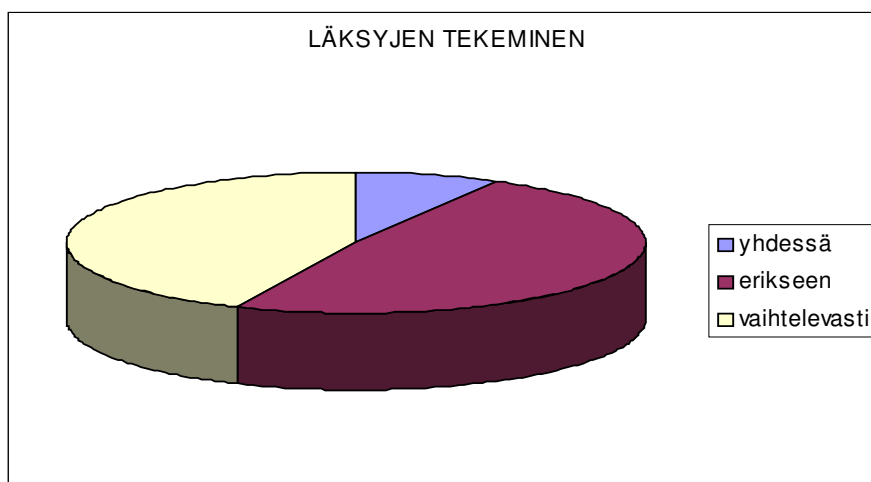
Sangen usein oletetaan, että yhdessä, samaa tahtia kasvaneilla kolmossisaruksilla on tiivis yhteys toisiinsa, mikä vaikuttaisi siihen, että he koulussakin tukeutuisivat toisiinsa. Samalla luokalla ollessaanhan heillä olisi tähän muihin lapsiin verrattuna ainutlaatuinen mahdollisuus.

Koulukyselyssä opettajilta kysyttiin, missä määrin kolmoslapset tukeutuvat sisaruksiinsa. Vastaukset osoittivat selkeästi, että oletus kolmoslasten keskinäisestä riippuvuudesta ei pidä koulutilanteessa paikkaansa. Toki kolmoslapset hakevat tukea toisistaan, mutta eivät käytännössä sen enempää kuin muut lapset omista kavereistaan.

Kaavio 5, Kolmoslasten tukeutuminen toisiinsa koulussa opettajan näkökulmasta

Myös kotona kolmoslapset hoitavat koulutyönsä pääosin itsenäisesti, tukeutumatta sisaruksiinsa. Vanhempien vastausten perusteella vain yhdessä tapauksessa kymmenestä kolmoslapset tekevät läksynsä yhdessä.

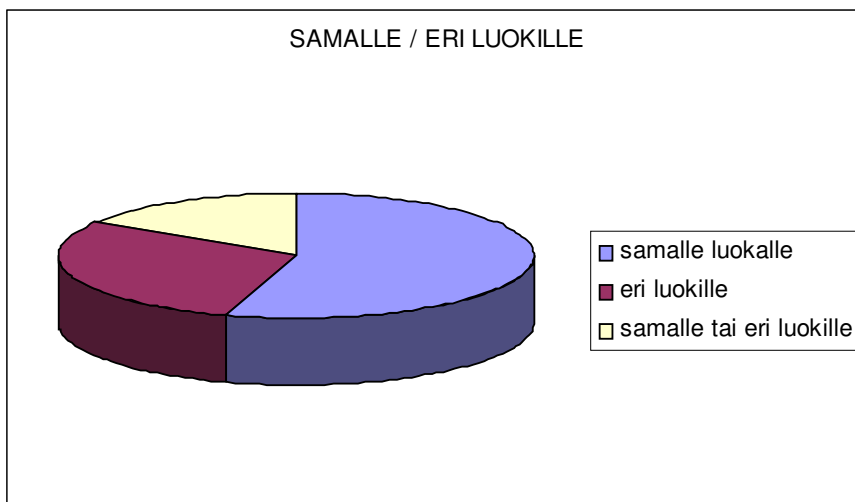

Kaavio 6, Kolmoslasten läksyjen tekeminen

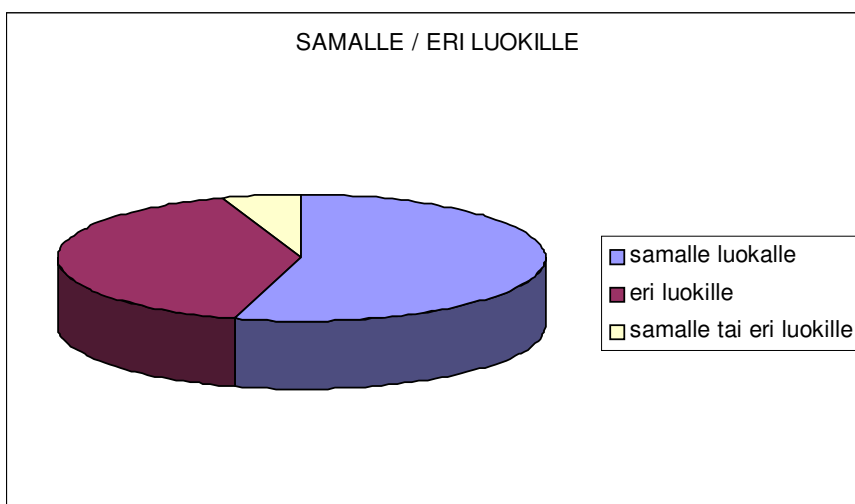
SAMALLE VAI ERI LUOKILLE ?

Suomen Kolmosperheet ry:n tekemän koulukyselyn yksi tavoite oli selvittää, onko kolmoslapset hyvä laittaa samalle luokalle vai olisiko parempi ratkaisu sijoittaa heidät eri luokille. Tämän vuoksi sekä vanhemmilta että opettajilta kysyttiin, kumpaa ratkaisua he suosittelivat **oman kokemuksensa pohjalta**.

Niin opettajista kuin vanhemmistakin 55% suositteli lasten sijoittamista samalle luokalle. Vanhemmista kolme kymmenestä suosittelee lasten laittamista eri luokille ja opettajista neljä kymmenestä. Muut vastaajat eivät ottaneet selkeää kantaa kummankaan vaihtoehdon suuntaan.

Kaavio 7, Vanhempien suositus kolmoslasten luokkajaosta

Kaavio 8, Opettajien suositus kolmoslasten luokkajaosta

Kun tiedetään, että vastaukset pohjautuvat kolmoslapsiin, joista kahdeksan triplettiä kymmenestä käy tällä hetkellä kouluun samalla luokalla, vastaukset osoittavat sen, että moni vanhempi ja opettaja laittaisi kolmoslapset eri luokille, jos siihen vain olisi mahdollisuus.

Suomen Kolmosperheet ry

Suomen Kolmosperheet ry on vuonna 1994 perustettu voittoa tavoittelematon yhdistys, joka ajaa kolmosperheiden etuja, toimii yhteydenpitokanavana Suomessa asuvien kolmosperheiden kesken, kerää ja julkaisee tietoa kolmosista sekä tarjoaa vertaistukea kolmosten vanhemmille. Kolmosperheellä tarkoitetaan perhettä, jossa on kolmoset eli kolme samasta raskaudesta syntynyttä lasta.

Yhdistys julkaisee Tripletti-jäsenlehteä ja järjestää joka kesä kesätapaamisia kolmosperheille. Suomen Kolmosperheet ry ei saa tukea valtiolta eikä Raha-automaattiyhdistykseltä, vaan toimii ainoastaan jäsenmaksutulojen varassa ja vapaaehtoisvoimin. Jäsenperheitä yhdistyksessä on lähes 200.

Suomen Kolmosperheet ry
Louhoskuja 2
03850 Pusula

050 3086487 Mari Huhta puheenjohtaja

kotisivut: <http://tripletti.cjb.net>
email: suomen.kolmosperheet@kolumbus.fi

Suomen Kolmosperheet ry
Koulukysely 2005

Aineisto © Suomen Kolmosperheet ry
Teksti © Markku Huhta